

Natur, klima og landbrug kan hjælpes på én gang

Det er tidkrævende og besværligt, men til gengæld kan man undgå modvilje og konflikter, hvis man bruger jordfordeling til at løse flere problemer samtidig.

JORDFORDELING

ELLEN Ø. ANDERSEN

Et bredt flertal i Folketinget er interesseret i at bruge jordfordeling i landbruget til at løse en række problemer. Og hvis det gøres på en intelligent måde, kan man gavne både klima, natur, miljø, landbrug og fritidsinteresser.

Det konstaterer Søren Møller, formand for styregruppen bag Collective Impact, et Realdania-finansieret program, som i foreløbig tre år har testet den type jordfordeling i praksis via pilotprojekter tre steder i landet.

Erfaringerne fra projektet fortæller også, at jordfordelingen tager lang tid. Ideen skal modnes hos landmændene, så de vil være med. Derefter er det et stort puslespil, hvor alle brikker skal falde på plads, før jorden er fordelt og noget af den taget ud af drift til glæde for natur, miljø og klima.

Og det er absolut ikke gratis. Men for samfundet vil det kunne betale sig at sætte massivt ind, mener både Søren Møller og nogle af de organisationer, der er med i styregruppen. En anden gevinst er færre konflikter.

»Man kan sige, at vores mål er at få afskaffet miljøkrigen og få skabt nogle konkrete resultater i stedet for«, siger Søren Møller, som er mere kendt som formand for DGI, den ene af landets to store idrætsorganisationer.

Lidt af et columbusæg

Det drejer sig om at inddrage de berørte, »i stedet for at myndighederne bosser sig igennem og for eksempel vil tage alle lavtliggende marker ud af landbrugsdrift, så vi får konflikter og erstatningssager og ekspropriation og den slags«, som Søren Møller udtrykker det.

»Man kunne vælge at sætte en multifunktionel jordfordeling i gang, hvor vi så over en 10-15-årig periode kunne få taget

FORDELE. Klimatilpasning er en anden mulig gevinst ved jordfordeling, så der bliver færre oversvømmede marker som denne ved Store Fuglede på Vestsjælland. Emma Sejersen

lavbundsarealer ud med en effekt, det nu skal have. Samtidig kan det bidrage til, at landmænd får samlet deres jord«, siger Søren Møller.

Der er brug for professionel bistand fra nogen, der har erfaring med jordfordeling, tilføjer han: »For det er en proces, hvor man på én gang håndterer en masse ejendomshandler«.

Når såkaldt multifunktionel jordfordeling ses som lidt af et columbusæg, skyldes det netop, at det kan tjene flere formål på én gang:

Hvis man holder op med at dyrke og dræne lavtliggende jord, sænker man CO₂-udslippet. Samtidig kan man nedsætte udsvingningen af kvælstof til vandmiljø-

et. Naturen på land får også bedre vilkår, og der kan blive lettere adgang til naturen. For landmanden kan det være attraktivt at få noget andet jord i stedet for, fordi det ofte ikke er særlig rentabelt at dyrke den lavtliggende jord.

Collective Impact har netop sat et fjerde pilotprojekt i gang med mere fokus på landbrugets vilkår og driftsøkonomi. De tre første projekter var treårige. Erfaringen viser, at tre år ikke er nok, idet projekterne fik henvendelse fra flere interesserede landmænd, da de var ved at slutte.

»Man skal gøre sig klart, at det er nogle løsningsmodeller, der tager tid, men som samtidig skaber stort ejerskab og er med til at forandre folks tilgang til tingene«, siger Søren Møller.

Collective Impact har forskere med og vil være klar med anbefalinger til politikkerne senest i 2020. Projektet arbejder også på et katalog over 'benspænd' som tilskuds-, skatte- og andre regler, der i praksis kan mindske mulighederne for jordfordeling.

I en evaluering af de tre pilotprojekter peger konsulentfirmaet Orbicon også på de stadig større gårde, en stor gældsbyrde

“Vores mål er at få afskaffet miljøkrigen og få skabt nogle konkrete resultater i stedet for Søren Møller, formand for Collective Impact

pact, ser store perspektiver i multifunktionel jordfordeling:

»Vi kan få et bedre værktøj til at kunne gøre noget for naturen, biodiversiteten

og landskaberne. Samtidig med at vi kan få ryddet op i en fragmenteret ejendomsstruktur«.

Midler i milliardklassen

De 150 mio. kroner, som et bredt flertal i Folketinget for nylig besluttede at lægge i en jordfordelingsfond – som regeringen efterfølgende har flyttet ind i sit klimaudspil – forslår som en dråbe i havet, mener Lars Hvidtfeldt.

Han håber, at pengene vil blive brugt på et eller et par pilotprojekter, så man kan få afprøvet Collective Impact-modellen i større skala. Det kunne for eksempel være ved Kongeåen i Sydjylland, hvor der ofte er store problemer med oversvømmede områder.

»Forslagene skal komme nedefra, fra landmændene. Så går det meget nemmere og bliver meget mere konstruktivt, end hvis kommunen eller andre myndigheder begynder at slå streger hen over landmændenes jord«, siger Lars Hvidtfeldt.

Han vurderer, at der skal afsættes en

COLUMBUSÆG

Jordfordeling

Jordfordeling er at bytte jord mellem landbrug indbyrdes og eventuelt med offentlige ejere. Det har været brugt i årtier, når landbrug ønskede at samle deres jord i stedet for at eje spredte marker.

I nyere tid er det også anvendt i forbindelse med natur- og vådområdeprojekter. Her kan landmænd for eksempel afgive jord i ådale mod til gengæld at få andre arealer til dyrkning.

Jordfordeling har tiltrukket sig stor politisk interesse i det seneste år, fordi det ses som et middel til at opfylde flere mål på én gang, f.eks. både klima- og miljømål.

milliard kroner om året for at realisere potentialet i multifunktionel jordfordeling.

En anden af organisationerne i styregruppen, Danmarks Naturfredningsforening (DN), skønner, at man vil kunne komme langt for det halve.

»Vores bud er måske en halv milliard om året i fem år. Med det kan vi nå rigtig langt i forhold til udfordringerne med klima, kvælstof, biodiversitet og opfyldelse af vores naturmål«, siger afdelingschef Morten Pedersen fra DN.

Han vurderer, at de samfundsøkonomiske gevinster vil være store. Den største udfordring er at få jordfordelingen op i skala, altså skaffe penge nok. Her peger Morten Pedersen på gevinster i form af klimasikring, som efter hans opfattelse giver både forsikringssselskaberne og forsyningssselskaberne »en væsentlig interesse i at gå ind og lave den slags løsninger«.

Både han og Lars Hvidtfeldt håber, at rammerne for at folde multifunktionel jordfordeling ud i stor skala senest er på plads i 2022.

For Søren Møller drejer det sig om at bruge landskabet mere intelligent, end vi gør nu.

»Og det er vi simpelt hen nødt til. Med det, der skal leveres på i forhold til for eksempel grundvand, til kvælstofudledning, til CO₂, til landdistriktsudvikling, vil jeg mene, at vi ikke har råd til ikke at gå i gang«.

ellen.andersen@pol.dk

EN STEMME I TIDEN

Henrik Palle, Poul Nesgaard og Kim Skotte om Thomas Winding

Hvordan går det til, at en mand, som ikke mente, at tv-mediet var godt for noget, og da slet ikke børn, blev den mand, som for et par generationer er uløseligt forbundet med netop barndommens tv-oplevelser? At en mand, der kom fra en finkulturel baggrund, hvor ikoner som Poul Henningsen, H.C. Branner og Henry Heerup havde deres gang, blev synonymt med gag og gøgl på fjernsynet og sang og musik med både pang og pop, når han egentlig ville være kunstmaler?

Dét, blandt meget andet, har journalist og tv-redaktør Henrik Palle skrevet en bog om, og vi har dedikeret aftenen til manden med den mest beroligende stemme i verden og alt det, hans liv også var. Kom og vær med, når Henrik Palle mødes med Thomas Windings ven og kollega Poul Nesgaard, som var med fra starten, og med Politikens Kim Skotte, der holder indsigtsfuldt styr på minder og anekdoter.

Mandag 26. november kl. 19.30
Pressen, Politikens Hus, Vester Voldgade 33, porten
Pluspris 100 kr. Pris uden abonnement 175 kr.
Læs mere og køb billet på politikken.dk/plus under 'Arrangementer'

POLITIKENLIVE

NYE TONER

CARAVAGGIO™ MATT

DESIGN CECILIE MANZ

3 størrelser og 4 nye toner:
Warm Silk, Archipelago Stone,
Dark Sienna, Dark Ultramarine.

LIGHTYEARS®
REPUBLIC OF Fritz Hansen®

FRTZHANSEN.COM